

Ministerstwo
Sportu i Turystyki

Sprawozdanie

**z realizacji programu
Ministra Sportu i Turystyki
na lata 2015 – 2020, dotyczącego
zapobiegania korupcji w sporcie
„Nie bądź pionkiem w grze!”**

za rok 2016

Ministerstwo Sportu i Turystyki
Departament Kontroli i Nadzoru

luty, 2017 r.

I. Wprowadzenie

Korupcja w sporcie, a w szczególności manipulowanie zawodami sportowymi, to jedno z najpoważniejszych zagrożeń dla współczesnego sportu. Narusza fundamentalne wartości promowane przez sport, takie jak uczciwość, zasada fair play, czy poszanowanie innych uczestników współzawodnictwa. Manipulowanie zawodami sportowymi to forma sportowego oszustwa, która prowadzi do wypaczenia idei nieprzewidywalności zawodów sportowych.

Ustawianie zawodów sportowych przybiera współcześnie charakter bardzo dobrze zorganizowanego przestępczego procederu, gdzie często wpływ na wynik czy przebieg zawodów nie jest celem samym w sobie, a sposobem na osiągnięcie dochodu, czy wypranie „brudnych pieniędzy” dzięki zakładom bukmacherskim. Nierzadko procederem tym zajmują się zorganizowane grupy przestępcze.

Zagadnienie korupcji w sporcie, ze szczególnym uwzględnieniem ustawiania zawodów sportowych, było najważniejszym priorytetem polskiej Prezydencji w Radzie UE w II poł. 2011 r., zakończonej m.in. konkluzjami nt. ustawiania wyników zawodów sportowych, czyli pierwszym dokumentem na poziomie unijnym podejmującym tego rodzaju tematykę.

Poza działaniami o charakterze operacyjno-rozpoznawczym i dochodzeniowo-śledczym, za które odpowiada przede wszystkim Policja i powołane do tego instytucje (Centralne Biuro Antykorupcyjne), kluczową rolę w zwalczaniu korupcji w sporcie odgrywają działania edukacyjne, a także współpraca i wymiana informacji pomiędzy wszystkimi zainteresowanymi podmiotami, w tym organami ścigania, administracją publiczną, ruchem sportowym.

Właśnie w ramach takich działań edukacyjnych Ministerstwo Sportu i Turystyki rozpoczęło w 2013 r. realizację kilku inicjatyw szkoleniowych, które w 2015 r. doczekały się usystematyzowanej formy programu Ministra Sportu i Turystyki na lata 2015-2020 pt. „NIE BĄDŹ PIONKIEM W GRZE!”. Zakłada on organizację szkoleń i zajęć edukacyjnych adresowanych do różnych środowisk sportowych, w tym młodych zawodników, trenerów czy sędziów.

Co warte podkreślenia, działania w zakresie zapobiegania korupcji w sporcie, w tym w szczególności projekty edukacyjne, zostały uwzględnione w tworzonych rządowych i resortowych dokumentach strategicznych, w tym ramach kierunku interwencji 2.2.3. *Zwalczanie korupcji w sporcie oraz ustawiania zawodów sportowych* Programu Rozwoju Sportu do roku 2020 oraz zadania 16 *Wzmocnienie przeciwdziałania korupcji w sporcie* Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014–2019.

II. Projekt realizowany w szkołach mistrzostwa sportowego

Projekt szkoleniowy „Zapobieganie korupcji w sporcie i ustawianiu zawodów sportowych w szkołach mistrzostwa sportowego” zakłada organizację i przeprowadzenie szkoleń antykorupcyjnych dla młodych sportowców w tego typu placówkach. Priorytetowo traktowane są szkoły działające w sportach, w których ryzyko korupcji jest największe.

Projekt jest realizowany przez Ministerstwo Sportu i Turystyki wspólnie z Komendą Główną Policji, przy wsparciu właściwych terytorialnie Komend Wojewódzkich Policji, polskich związków sportowych i dyrektorów poszczególnych szkół mistrzostwa sportowego.

1. Geneza działań w projekcie

1. W celu przygotowania realizacji projektu opracowano szczegółową koncepcję działań szkoleniowych oraz przeprowadzono pilotażowe szkolenie dla młodych zawodników Akademii Piłkarskiej „Legia” Warszawa w 2013 r.
2. Projekt został oficjalnie zainaugurowany 15 października 2013 r. w Warszawie podczas konferencji warsztatowej „Przeciwdziałanie korupcji w sporcie”.
3. W latach od 2013 do 2015 r. przeprowadzono łącznie 16 sesji szkoleniowych w 13 szkołach mistrzostwa sportowego z udziałem ok. 614 młodych sportowców.

Zajęcia szkoleniowe przeprowadzono w następujących ośrodkach i terminach:

Nr	Nazwa SMS	Prowadzone sporty	Termin szkolenia	Liczba uczestników
1.	SMS PZKosz w Łomiankach, ul. Staszica 2	Koszykówka dziewcząt	13 grudnia 2013 r.	25
2.	NLO SMS PZPS w Spale, ul. Mościckiego 6	Siatkówka halowa chłopców	14 stycznia 2014 r.	36
3.	NLO SMS PZPS w Sosnowcu, Baczyńskiego 4	Piłka siatkowa dziewcząt	24 stycznia 2014 r.	33
4.	SMS im. K. Górskiego w Łodzi, ul. Milionowa 12	Rugby oraz piłka siatkowa halowa	25 lutego 2014 r.	252
		piłka nożna	26 lutego 2014 r.	
		Piłka nożna dziewcząt oraz piłka siatkowa plażowa	27 lutego 2014 r.	
5.	NLO SMS PZKosz we Władysławowie, ul. Żeromskiego 52	Koszykówka	10 kwietnia 2014 r.	40
6.	NLO SMS ZPRP w Gdańsku, Kołobrzeska 77	Piłka ręczna chłopcy	11 kwietnia 2014 r.	34
7.	SMS ZPRP w Płocku, Al. Kilińskiego 4	Piłka ręczna dziewcząt	28 maja 2014 r.	35

8.	Zespół Szkół Sportowych nr 50 im. Janusza Kusocińskiego w Warszawie, ul. Lindego 20	Piłka siatkowa	13.10.2015 r.	44
9.	Zespół Szkół nr 9 im. Bydgoskich Olimpijczyków (XI Liceum Ogólnokształcące Mistrzostwa Sportowego) w Bydgoszczy, Cicha 59	Piłka siatkowa	28.10.2015 r.	35
10.	Ogólnokształcące Szkoły Sportowe (Szkoła Mistrzostwa Sportowego nr 2) w Gdańsku, Kołobrzeska 77	Piłka ręczna	9.11.15 r.	30
11.	Szkoła Mistrzostwa Sportowego nr 3 w ZKPiG nr 33 w Gdańsku, Kołobrzeska 75	Piłka siatkowa	9.11.15 r.	
12.	Zespół Szkół Mistrzostwa Sportowego, ul. Piastów 15, 44-335 Jastrzębie-Zdrój	Piłka siatkowa	12.11.15 r.	25
13.	Liceum Ogólnokształcące Mistrzostwa Sportowego w Piłce Siatkowej w Pile, W. Pola 11	Piłka siatkowa	24.11.15 r.	25
RAZEM				614

2. Założenia projektu szkoleniowego

Założenia projektu wypracowano wykorzystując doświadczenia dotychczasowych inicjatyw profilaktycznych realizowanych przez Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz Komendę Główną Policji (w tym faza pilotażowa). Ponadto w zdeterminowaniu treści programowych i określenie grupy docelowej projektu pomogły m.in. uzgodnienia prowadzone podczas spotkań z przedstawicielami wybranych polskich związków sportowych, które uczestniczyły w działaniach inicjujących projekt szkoleniowy (Polski Związek Piłki Nożnej, Polski Związek Piłki Siatkowej, Związek Piłki Ręcznej w Polsce, Polski Związek Koszykówki, Polski Związek Rugby, Polski Związek Motorowy).

Mając na uwadze przewidywane efekty działań szkoleniowych, określono następujące cele projektu:

Cele główne projektu:

- Podnoszenie świadomości środowiska sportowego w zakresie korupcji w sporcie oraz manipulowania zawodami sportowymi,
- Przeciwdziałanie zjawisku korupcji w sporcie i ustawianiu zawodów sportowych.

Cele szczegółowe projektu:

- identyfikacja priorytetów dla działań edukacyjnych w zakresie korupcji w sporcie adresowanych do zawodników w wieku szkolnym,
-

- utrwalenie wśród młodych sportowców postawy właściwego reagowania w sytuacji zagrożenia korupcyjnego,
- ⇒ zwrócenie uwagi ruchu sportowego na negatywny wpływ zachowań korupcyjnych oraz przypadków manipulowania zawodami sportowymi na wizerunek sportu,
- ⇒ wzmocnienie współpracy administracji rządowej, organów ścigania i podmiotów ruchu sportowego,
- ⇒ realizacja poprzez projekt zadań i działań określonych w Rządowym Programie Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014 –2019.

Zajęcia były prowadzone w kilku modułach szkoleniowych:

- a) ogólna charakterystyka zjawiska korupcji w sporcie,
- b) przepisy prawa karnego dotyczące korupcji w sporcie,
- c) sankcje dyscyplinarne danego związku sportowego w zakresie korupcji w sporcie,
- d) przykładowe afery korupcyjne z udziałem znanych sportowców,
- e) zbiór zasad właściwego reagowania w przypadkach zagrożenia korupcyjnego lub propozycji ustawiania zawodów sportowych.

3. Realizacja projektu szkoleniowego w 2016 r.

Kadra prowadząca zajęcia szkoleniowe

Szkolenia profilaktyczne były prowadzone bezpośrednio przez pracowników Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz właściwych Komend Wojewódzkich Policji. Nadmienić należy, że w celu zwiększenia skali projektu korzystne jest przekształcenie projektu według schematu szkoleń, gdzie Ministerstwo Sportu i Turystyki wspiera koordynatorów projektu w poszczególnych szkołach mistrzostwa sportowego, a następnie oni samodzielnie prowadzą cykliczne zajęcia we własnych szkołach.

Uczestnicy

Zajęcia szkoleniowe skierowano przede wszystkim do **młodych sportowców** w wieku **od 15 do 20 lat**, którzy uczęszczają do szkół mistrzostwa sportowego. Priorytetowo jako grupę docelową traktowano zawodników uprawiających sporty, które są szczególnie narażone na ryzyko korupcji, w tym zjawisko manipulowania zawodami sportowymi.

Przebieg projektu w 2016 r.

Cykl projektu przeprowadzono zgodnie z założeniami zarówno programu „Nie bądź pionkiem w grze!”, jak i Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014 – 2019.

Zajęcia szkoleniowe dla młodych sportowców w szkołach mistrzostwa sportowego prowadzili pracownicy Ministerstwa Sportu i Turystyki, którzy byli aktywnie wspierani przez specjalistów Wydziałów do Walki z Korupcją właściwych Komend Wojewódzkich Policji. Ponadto działania szkoleniowe prowadzone bezpośrednio z uczniami wymagały akceptacji dyrektorów placówek.

W toku projektu przeprowadzono 6 sesji szkoleniowych z udziałem ok. 274 młodych sportowców uczęszczających do pięciu szkół mistrzostwa sportowego.

Zajęcia szkoleniowe zrealizowano w następujących ośrodkach i terminach:

Nr	Nazwa SMS	Szkolenie dotyczyło młodzieży uprawiającej poniższe sporty	Termin szkolenia	Liczba uczestników
1.	Zespół Szkół Mistrzostwa Sportowego w Poznaniu, os. Tysiąclecia 43	hokej na lodzie, kajakarstwo, piłka ręczna, piłka nożna	22.11.16 r.	40
2.	Zespół Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego w Raciborzu, Racibórz, ul. Kozielska 19	piłka nożna	15.11.16 r.	69
3.	Niepubliczny Zespół Szkół Mistrzostwa Sportowego Polskiego Związku Piłki Siatkowej w Szczyrku, ul. Plażowa 8	piłka siatkowa	23.11.16 r.	40
4.	Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące Szkoła Mistrzostwa Sportowego PZHL w Sosnowcu, ul. 3 Maja 41	hokej na lodzie	7.11.16 r.	45
5.	Zespół Szkół nr15 Mistrzostwa Sportowego im. Teresy Ciepły w Bydgoszczy, ul. Czerkaska 8	piłka nożna, piłka koszykowa, Lekkoatletyka	7.12.16 r.	80
RAZEM				274

Program szkolenia

Szkolenia prowadzono według poniższego programu:

1. Ogólna charakterystyka korupcji w sporcie (m.in.: zdefiniowanie korupcji dotyczącej zawodów sportowych, w tym zjawiska manipulowania zawodami sportowymi)
2. Przykładowe afery korupcyjne w europejskim sporcie.
3. Konsekwencje zachowań korupcyjnych w sporcie:
 - a) sportowe,
 - b) dyscyplinarne,
 - c) karne, w tym przepisy dotyczące korupcji w sporcie, określone w art. 46 – 49 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie¹
4. Prezentacja i omówienie zasad właściwego reagowania w sytuacji korupcyjnej.

Treści szkolenia

Materiały szkoleniowe przygotowano w oparciu o treści programowe projektu oraz dane udostępnione m.in. przez organizacje: Transparency International, SportAccord, Deutsche Fußball Liga GmbH oraz Institut de Relations Internationales et Stratégiques.

Podczas zajęć omawiano m.in. pojęcia dotyczące korupcji w sporcie i zjawiska manipulowania zawodami sportowymi, przypadki afer korupcyjnych, a także uregulowania karne i przepisy dyscyplinarne przewidujące odpowiedzialność za czyny sprzeczne z prawem oraz naruszające zasady uczciwej rywalizacji sportowej.

Podnoszono również tematykę manipulowania zawodami w związku z udziałem w zakładach sportowych oraz możliwym ryzykiem uzależnienia od gier hazardowych.

Prezentowano zasady właściwego reagowania w sytuacji propozycji korupcyjnej, które mogą wspierać młodych sportowców w unikaniu zagrożeń korupcyjnych oraz utrwalać postawy zgodne z zasadami rywalizacji sportowej.

Ministerstwo Sportu i Turystyki przedstawiało film szkoleniowy, udostępniony przez organizację SportAccord, opisujący rzeczywiste schematy postępowania oszustów, nakłaniających do nieuczciwych zachowań młodych sportowców, którzy rozpoczynają karierę sportową.

Ponadto na zlecenie MSiT wydrukowano broszurki informacyjne, zawierające zbiór zasad i dobrych praktyk, wspierających młodych sportowców w unikaniu sytuacji zagrożenia korupcyjnego oraz wskazujących właściwe sposoby reagowania w przypadku propozycji ustawiania zawodów sportowych. Broszurki dystrybuowano wśród uczestników szkoleń.

¹ Dz. U. z 2016 r. poz. 176 z późn. zm., dalej ustawa o sporcie

Fot. Front ulotki

Fot. Tył ulotki

Fot. Wewnętrzna strona ulotki

Zajęcia szkoleniowe prowadzono w następujących modułach:

⇒ *ogólna charakterystyka korupcji w sporcie*

Uczestnicy zajęć zostali wprowadzeni w tematykę zajęć. Szkoleniowcy przedstawiali najważniejsze zagadnienia i definicje dotyczące problematyki korupcji w sporcie, w tym w szczególności omawiano przypadki manipulowania zawodami sportowymi w poszczególnych sportach. Ponadto zarysowano schemat postępowania oszustów, którzy wpływając na sportowców, chcą doprowadzić do niewłaściwej i nieuczciwej zmiany przebiegu lub wyniku zawodów.

⇒ *przepisy prawa karnego dotyczące korupcji w sporcie*

W trakcie modułu Policjanci, korzystając z własnych doświadczeń, systematyzowali i poszerzali wiedzę uczestników szkolenia, omawiając szczegółowo obowiązujące przepisy prawne w zakresie korupcji w sporcie, określone w art. 46 – 49 ustawy *o sporcie*, a w szczególności przepisy dotyczące sprzedajności sportowej, przekupstwa sportowego, korupcji sportowej w związku z udziałem w zakładach wzajemnych, płatnej korupcji w sporcie oraz wyjaśniono klauzulę bezkarności.

⇒ *uregulowania dyscyplinarne, określone w danym polskim związku sportowym, wobec sprawców czynów podlegających odpowiedzialności dyscyplinarnej*

Prowadzący przedstawili sankcje dyscyplinarne grożące sprawcom czynów korupcyjnych. Ponadto wskazywano, że zachowania korupcyjne mogą mieć negatywny wpływ na dalszy przebieg kariery zawodnika (autorytet sportowca).

⇒ *zbiór zasad asertywnego zachowania w przypadkach zagrożenia korupcyjnego lub propozycji ustawiania zawodów sportowych*

Szkoleniowcy zapoznawali uczestników z kodeksem postępowania zawierającym zasady właściwego reagowania w przypadku zagrożenia korupcyjnego i propozycji ustawiania zawodów sportowych. Zbiór zasad, opublikowany w formie ulotki profilaktycznej, był dystrybuowany wśród uczestników szkolenia.

Metody szkoleniowe

Zajęcia prowadzono w formie wykładowej, a wypowiedzi szkoleniowców podkreślały: multimedialna prezentacja oraz materiały filmowe, które wzbudzały szczególne zainteresowanie uczestników i jednocześnie były impulsem do dyskusji. Szkoleniowcy stosowali techniki zapewniające maksymalną skuteczność szkolenia, pozwalające zrealizować zakładane cele.

Efekty szkolenia

Uczestnikom szkoleń przekazywano podstawową wiedzę dotyczącą:

- zjawiska korupcji w sporcie i przypadków manipulowania zawodami sportowymi,
- odpowiedzialności karnej i dyscyplinarnej za działania korupcyjne,
- przykładowych zachowań korupcyjnych oraz przypadków manipulowania zawodami sportowymi w poszczególnych sportach,

- praktycznych umiejętności właściwego reagowania w sytuacji korupcyjnej oraz w przypadkach stanowiących naruszenie uczciwości i reguł współzawodnictwa sportowego.

Na podstawie analizy przebiegu zajęć szkoleniowych, rozmów ewaluacyjnych z uczestnikami oraz analizy ankiet ewaluacyjnych można stwierdzić, że w trakcie realizacji projektu „Zapobieganie korupcji w sporcie i ustawianiu zawodów sportowych w szkołach mistrzostwa sportowego” zrealizowano zakładane cele.

4. Ewaluacja szkolenia

W celu weryfikacji treści programowych oraz części organizacyjnej zajęć przeprowadzono ewaluację szkolenia. Ewaluację prowadzono m.in. poprzez rozmowy z uczestnikami w trakcie szkoleń oraz przy pomocy anonimowych ankiet ewaluacyjnych zawierających ocenę punktową strony organizacyjnej i merytorycznej szkolenia, a także pytania otwarte.

Formularze ankietowe wypełniło 199 zawodniczek i zawodników uczestniczących w szkoleniach.

Należy stwierdzić, że łącznie 33 (16,6%) ankietowanych uczestników potwierdziło osobisty kontakt z korupcją w sporcie, co wskazuje na potrzebę kontynuacji profilaktycznych działań szkoleniowych skierowanych do młodych sportowców.

Ponadto odnotowano, że 24 sportowców (12 %) brało udział w zakładach wzajemnych w obszarze sportu.

Ankietowani uczestnicy (71%) dobrze ocenili prowadzone zajęcia szkoleniowe. Szkoleniowcy jasno prezentowali treści szkolenia, byli komunikatywni i starali się nawiązywać dobre relacje z uczestnikami. Większość ankietowanych (75%) potwierdziła przydatność przekazywanych informacji oraz pozyskanie wiedzy, która umożliwi właściwe reagowanie w sytuacji korupcyjnej (77%).

Ponadto odnotowano uwagi dotyczące m.in. organizacji i sposobu prowadzenia szkolenia, które głównie odnosiły się do oczekiwań większej liczby materiałów multimedialnych i filmów szkoleniowych, modyfikacji grafiki prezentacji szkoleniowej oraz czasu trwania zajęć szkoleniowych.

Najczęściej wskazywane propozycje przeciwdziałania korupcji w sporcie i zjawisku ustawiania meczów piłkarskich:

- korzystna realizacja podobnych szkoleń, umożliwiających uświadamianie sportowców,
- zaostrzenie stosowanych kar,
- zlikwidowanie zakładów bukmacherskich, ograniczenie możliwości udziału w zakładach sportowych,
- należy nagłaśniać problem manipulowania zawodami sportowymi,

- dożywotnie zawieszanie w danym sporcie zawodników zamieszanych w manipulowanie zawodami sportowymi,

Poniżej zamieszczono zbiorcze zestawienia odpowiedzi na pytania ankietowe

1. Jak oceniasz szkolenie?

Proszę wpisać znak „X” w wybraną kratkę (zastosowano skalę od 1–ocena najniższa do 5–ocena najwyższa)

	1	2	3	4	5
Treść zajęć:	7	12	41	66	74
Przydatność informacji:	6	11	38	61	83
Sposób prowadzenia:	16	33	39	66	53
Ocena ogólna zajęć:	10	14	35	84	58

2. Pomóż nam poprawić jakość szkolenia, przekazując swoje uwagi!

Proszę wpisać znak „X” w wybraną kratkę:

	TAK	NIE	TRUDNO POWIEDZIEĆ
Jak uważasz, czy spotkałeś się już osobiście z przypadkami korupcji w sporcie?	33 (16,6%)	135	31
Czy kiedykolwiek brałeś udział w zakładach wzajemnych dotyczących zawodów sportowych?	24 (12%)	179	16
Czy działania takie, jak to szkolenie, są w Twojej opinii przydatne?	150 (75%)	22	27
Czy po szkoleniu będziesz wiedział jak się zachować w sytuacji korupcyjnej?	154 (77%)	9	36

5. Wnioski i rekomendacje dotyczące dalszych działań antykorupcyjnych

1. W związku z tym, iż projekt szkoleniowy został przyjęty z przychylnością ze strony młodych sportowców i trenerów zasadne jest przeprowadzenie kolejnej edycji szkoleń antykorupcyjnych obejmujących różne sporty, a przede wszystkim najbardziej zagrożone korupcją oraz zjawiskiem manipulowania zawodami sportowymi.
2. Należy wzmocnić współpracę z Komendą Główną Policji oraz podmiotami ruchu sportowego w obszarze antykorupcyjnych przedsięwzięć edukacyjnych, profilaktycznych i szkoleniowych.
3. Dążyć należy do zmiany formuły szkoleniowej i oparcia jej na współpracy z koordynatorami projektu wyznaczonymi w poszczególnych szkołach mistrzostwa sportowego, którzy mogliby pełnić rolę „liderów” szkoleniowych, prowadząc cykliczne zajęcia antykorupcyjne dla młodych sportowców we własnych szkołach. Wydaje się, że w celu znacznego ułatwienia dalszego rozwoju projektu, przydatne byłoby wsparcie merytoryczne i szkoleniowe skierowane do osób wskazywanych w poszczególnych SMS.
4. Należy rozważyć możliwość wyznaczenia w polskich związkach sportowych osoby koordynującej działania antykorupcyjne, która mogłaby m.in. monitorować sytuację w zakresie występowania zjawiska manipulowania zawodami sportowymi.
5. Należy rozważyć działania mające na celu inspirowanie dyrektorów szkół mistrzostwa sportowego, aby w szkolnych programach profilaktyki wprowadzono treści dotyczące przeciwdziałania korupcji w sporcie i manipulowaniu zawodami sportowymi.
6. Działania w obszarze profilaktyki korupcji w sporcie będą się wpisywały w zadania Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014 – 2019, których realizację powierzono Ministerstwu Sportu i Turystyki.

III. Projekt realizowany w klubach piłkarskich

Projekt zakłada organizację szkoleń antykorupcyjnych w klubach piłkarskich najwyższych klas rozgrywkowych (o zcentralizowanym systemie rozgrywek). Początkowo projekt opierał się na szkoleniach prowadzonych bezpośrednio przez pracowników Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz Komendy Głównej Policji, by ostatecznie przyjąć obecną formę, w której dotychczasowi realizatorzy odpowiadają za przygotowanie i przeprowadzenie warsztatów szkoleniowych dla koordynatorów projektu rekrutujących się z Komend Wojewódzkich Policji, wojewódzkich związków piłki nożnej, klubów piłkarskich najwyższych klas rozgrywkowych. Warsztaty mają służyć przygotowaniu koordynatorów pod względem merytorycznym oraz organizacyjnym do prowadzenia szkoleń w klubach piłkarskich na swoim terenie. Szkolenia te mają być prowadzone przez zespół koordynatorów, złożony z przedstawicieli klubu oraz właściwej terytorialnie Komendy Wojewódzkiej Policji. Adresatami szkoleń są młodzi zawodnicy ww. klubów.

Dedykowanie odrębnego projektu szkoleniowego jednemu konkretnemu sportowi, jakim jest piłka nożna, wynika z faktu, iż od lat boryka się on z przypadkami korupcji i zjawiskiem ustawiania zawodów. Jest to także sport o dużej popularności, którym w sposób szczególny interesują się operatorzy zakładów wzajemnych.

Jednym z założeń jest również zwrócenie szczególnej uwagi w toku projektu szkoleniowego na kwestię udziału środowiska piłkarskiego, a przede wszystkim zawodników, w zakładach wzajemnych i związanymi z tym ograniczeniami prawnymi, szczególnie wynikającymi z przepisów wewnętrznych PZPN, z uwzględnieniem możliwego ryzyka uzależnień od gier hazardowych.

Projekt jest obecnie realizowany na podstawie odrębnego porozumienia, którego stronami są partnerzy projektu, a więc Ministerstwo Sportu i Turystyki, Komenda Główna Policji, Polski Związek Piłki Nożnej oraz Ekstraklasa S.A.

1. Geneza działań w projekcie

1. Założenia projektu „Przeciwdziałanie korupcji i ustawianiu zawodów sportowych w klubach piłkarskich” opracowano wykorzystując w szczególności doświadczenia projektu szkoleniowego „Przeciwdziałanie korupcji w klubach Ekstraklasy”, realizowanego w 2014 r.
2. Na potrzeby realizowanego pilotażowo w 2014 r. projektu „Przeciwdziałanie korupcji w klubach Ekstraklasy” zawarto 15 kwietnia 2014 r. Porozumienie o współpracy w zakresie działań szkoleniowych w obszarze przeciwdziałania korupcji w sporcie i ustawianiu zawodów sportowych, które przewidywało przeprowadzenie do dnia 31 maja 2014 r. szkoleń antykorupcyjnych we wszystkich 16 klubach Ekstraklasy.
3. W ramach projektu realizowanego w klubach Ekstraklasy w 2014 r. przeprowadzono łącznie 16 sesji szkoleniowych w poszczególnych klubach tej klasy rozgrywkowej, którymi łącznie objęto 661 zawodników w wieku 15-18 lat.

Zajęcia w 2014 r. przeprowadzono w następujących klubach i terminach:

Lp.	Klub Ekstraklasy	Termin szkolenia	Liczba uczestników
1.	Lech Poznań	8 kwietnia	43
2.	Lechia Gdańsk	10 kwietnia	42
3.	Jagiellonia Białystok	16 kwietnia	43
4.	Legia Warszawa	17 kwietnia	50
5.	Zawisza Bydgoszcz	23 kwietnia	40
6.	Śląsk Wrocław	23 kwietnia	41
7.	Widzew Łódź	28 kwietnia	35
8.	Korona Kielce	12 maja	56
9.	Ruch Chorzów	12 maja	47
10.	Górnik Zabrze	12 maja	11
11.	Podbeskidzie Bielsko-Biała	13 maja	40
12.	Piast Gliwice	13 maja	47
13.	Zagłębie Lubin	16 maja	50
14.	Pogoń Szczecin	22 maja	37
15.	Wisła Kraków	27 maja	38
16.	Cracovia Kraków	27 maja	41
RAZEM			661

4. W 2015 roku zdecydowano o konieczności rozszerzenia zasięgu projektu również na kluby niższych klas rozgrywkowych i zmianie formuły szkoleniowej, zgodnie z którą prowadzeniem zajęć szkoleniowych mieliby się zająć klubowi koordynatorzy projektu, aktywnie wspierani przez wyznaczonych koordynatorów właściwej miejscowo Komendy Wojewódzkiej Policji.
5. W rezultacie, począwszy od 2015 r. projekt zakłada współpracę z koordynatorami projektu wyznaczonymi w klubach najwyższych klas rozgrywkowych (Ekstraklasa, I ligi, a od 2016 r. również II ligi) oraz w Komendach Wojewódzkich Policji, a także pomocniczo w wojewódzkich związkach piłki nożnej.
6. Projekt jest wdrażany zgodnie z postanowieniami Porozumienia z 19 lutego 2015 r. o współpracy w zakresie działań szkoleniowych w obszarze przeciwdziałania korupcji i ustawianiu zawodów sportowych w klubach piłkarskich zawartego między Ministrem Sportu i Turystyki, Komendantem Głównym Policji, Zarządem Polskiego Związku Piłki Nożnej, Zarządem Ligi Zawodowej Piłki Nożnej Ekstraklasa SA.
7. W ramach projektu realizowanego w 2015 r. przeprowadzono szkolenia antykorupcyjne w 15 klubach Ekstraklasa oraz 16 klubach pierwszoligowych z udziałem ok. 1475 młodych piłkarzy

W 2015 r. zajęcia przeprowadzono w następujących klubach i terminach:

Lp.	Kluby Ekstraklasa i I ligi	Termin szkolenia	Liczba uczestników
Ekstraklasa – 723 uczestników			
1.	Korona SA Kielce	23.03.2015 r. 25.03.2015 r. 26.03.2015 r.	28 48 21
2.	Wisła Kraków SA	25.03.2015 r.	26
3.	Jagiellonia Białystok SSA	11.03.2015 r.	53
4.	TS Podbeskidzie Bielsko-Biała	30.03.2015 r.	62
5.	Legia Warszawa SA	10.03.2015 r. 09.04.2015 r.	80
6.	WKS Zawisza Bydgoszcz SA	13.04.2015 r.	33
7.	KKS Lech Poznań SA	14.04.2015 r.	55
8.	GKS „Piast” SA	20.04.2015 r.	35
9.	Górnik Zabrze SSA	24.04.2015 r.	30
10.	WKS Śląsk Wrocław SA	23.04.2015 r.	60

11.	Pogoń Szczecin SA	17.04.2015 r.	31
12.	Górnik Łęczna SA	23.04.2015 r.	34
13.	Lechia Gdańsk SA	27.05. 2015 r.	19
14.	GKS Bełchatów SA	23.04.2015 r. 28.05.2015 r.	60
15.	MKS „Cracovia” SSA	3.06.2015 r.	48
	Łącznie		723
I liga - 752 uczestników			
1.	Tyski Sport SA GKS Tychy	30.03.2015 r.	34
2.	RTS Widzew Łódź SA	26.03.2015 r.	28
3.	Termalica Bruk - Bet Nieciecza KS	25.03.2015 r.	31
4.	MKS Miedź Legnica SA	30.03.2015 r.	97
5.	GKS GieKSa Katowice SA	26.03.2015 r.	69
6.	Arka Gdynia SSA	27.03.2015 r.	50
7.	SSA „Dolcan-Sport” Ząbki	02.04.2015 r.	50
8.	MKS „Chojniczanka 1930” Chojnice	08.04.2015 r.	26
9.	Zagłębie Lubin SA	10.04.2015 r.	40
10.	Wisła Płock SA	08-13.04.15r.	80
11.	MKS Drutex-Bytovia Bytów	09.04.2015 r.	36
12.	Olimpia Grudziądz SA	09.04.2015 r.	20
13.	MKP Pogoń Siedlce	10.04.2015 r.	25
14.	OKS Stomil Olsztyn	09.04.2015 r.	53
15.	Chrobry Głogów SA	08.04.2015 r.	31 45
16.	Suwalski Klub Sportowy „Wigry” Suwałki	09.04.2015 r.	37
	Łącznie		752

2. Założenia projektu szkoleniowego

Założenia projektu szkoleniowego przygotowano wykorzystując doświadczenia podobnych inicjatyw profilaktycznych, a w szczególności projektu szkoleniowego „Przeciwdziałanie korupcji w klubach Ekstraklasy” oraz materiały udostępnione przez Transparency International, SportAccord, a także projekty szkoleniowe prowadzone przez Bundesligę i francuski Institute for International and Strategic Affairs – IRIS.

W związku z tym określono następujące cele projektu:

Cele główne projektu:

- Podniesienie świadomości środowiska piłkarskiego odnośnie korupcji w sporcie oraz manipulowania zawodami sportowymi.
- Przeciwdziałanie zjawisku korupcji w piłce nożnej i ustawianiu meczów piłkarskich.

Cele szczegółowe:

- identyfikacja priorytetów dla działań edukacyjnych w zakresie korupcji w piłce nożnej,
- utrwalenie wśród młodzieży piłkarskiej postawy właściwego reagowania w sytuacji zagrożenia korupcyjnego,
- zwrócenie uwagi środowiska piłkarskiego na negatywny wpływ korupcji w piłce nożnej oraz przypadków manipulowania meczami piłkarskimi na wizerunek sportu,
- kontynuowanie efektywnej współpracy w zakresie przeciwdziałania korupcji
- w sporcie i manipulowaniu meczami piłki nożnej między zainteresowanymi podmiotami,
- wzmocnienie dialogu administracji rządowej, organów ścigania i podmiotów środowiska piłkarskiego,
- realizacja poprzez projekt zadań i działań określonych w Rządowym Programie Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014 –2019,
- propagowanie pozytywnych wzorców postaw antykorupcyjnych w środowisku piłkarskim.

3. Realizacja projektu szkoleniowego

Projekt przeprowadzono zgodnie z postanowieniami Porozumienia z 19 lutego 2015 r. o współpracy w zakresie działań szkoleniowych w obszarze przeciwdziałania korupcji i ustawianiu zawodów sportowych w klubach piłkarskich zawartego na potrzeby projektu między Ministrem Sportu i Turystyki, Komendantem Głównym Policji, Zarządem Polskiego Związku Piłki Nożnej, Zarządem Ligi Zawodowej Piłki Nożnej Ekstraklasa SA. Porozumienie zakłada realizację przedsięwzięcia do 2018 r., z możliwością jego dalszej kontynuacji i określa główne zadania poszczególnych partnerów projektu, a w tym:

- 1) Ze strony **Ministerstwa Sportu i Turystyki** przygotowanie i przeprowadzenie antykorupcyjnych szkoleń centralnych skierowanych do wyznaczonych koordynatorów projektu, koordynację opracowania materiałów programowych oraz szkoleniowych dla cyklu szkoleń antykorupcyjnych oraz nadzór nad realizacją projektu szkoleniowego m.in. poprzez koordynację działań logistycznych, a w tym monitorowanie realizacji wybranych szkoleń antykorupcyjnych w klubach piłkarskich, a po ich zakończeniu dokonanie analizy i oceny efektywności przekazywanych treści szkoleniowych.
- 2) Ze strony **Komendy Głównej Policji** współpracę w opracowaniu materiałów programowych i szkoleniowych dla cyklu szkoleń antykorupcyjnych, wyznaczenie w komendach wojewódzkich Policji koordynatorów projektu oraz zaangażowanie merytoryczne pracowników Policji w przygotowanie i przeprowadzenie szkoleń centralnych, a także współpracę w organizacji szkoleń antykorupcyjnych w klubach piłkarskich.
- 3) Ze strony **Polskiego Związku Piłki Nożnej** zagwarantowanie efektywnej współpracy w opracowaniu materiałów programowych i szkoleniowych dla antykorupcyjnych szkoleń w klubach piłkarskich, współpracę przy realizacji projektu szkoleniowego poprzez m.in. wyznaczenie koordynatorów projektu we wszystkich wojewódzkich związkach piłki nożnej oraz we wszystkich klubach pierwszoligowych, jak również zapewnienie skutecznej organizacji oraz monitoringu realizacji szkoleń antykorupcyjnych we wszystkich klubach I ligi i zagwarantowanie efektywnej współpracy z przedstawicielami klubów uczestniczących w szkoleniach antykorupcyjnych.
- 4) Ze strony spółki **Ekstraklasa SA** zagwarantowanie efektywnej współpracy w opracowaniu materiałów programowych i szkoleniowych dla antykorupcyjnych szkoleń w klubach piłkarskich, współpracę przy realizacji projektu szkoleniowego poprzez m.in. wyznaczenie koordynatorów projektu we wszystkich szesnastu klubach Ekstraklasy, zapewnienie skutecznej organizacji oraz monitoringu realizacji szkoleń antykorupcyjnych we wszystkich klubach Ekstraklasy i zagwarantowanie współpracy z przedstawicielami klubów uczestniczących w szkoleniach antykorupcyjnych.

Ponadto wszyscy partnerzy projektu zobowiązali się do wzajemnej współpracy, wymiany informacji i dobrych praktyk podczas realizacji projektu oraz do promowania

przedsięwzięcia, m.in. poprzez zamieszczanie odpowiednich informacji na swoich stronach internetowych.

Biorąc pod uwagę fakt, że liczba klubów piłkarskich objętych tegorocznym projektem szkoleniowym jest znaczna, niezbędne było zastosowanie nowej formuły jego realizacji i wyznaczenie koordynatorów projektu w klubach Ekstraklasy, klubach pierwszoligowych oraz Komendach Wojewódzkich Policji i wojewódzkich związkach piłki nożnej. W związku z tym wyznaczono 69 koordynatorów projektu, którzy mieli pełnić rolę „liderów” szkoleniowych, prowadząc zajęcia szkoleniowe dla młodych zawodników w wieku od 15 do 18 lat w klubach piłkarskich na własnym terenie. W toku realizacji projektu odnotowano nieznaczną fluktuację wśród koordynatorów.

Ponadto Ministerstwo Sportu i Turystyki, wspólnie z Komendą Główną Policji, przeprowadziło szkolenia centralne z udziałem 61 spośród wyznaczonych koordynatorów, które miały na celu przygotowanie uczestników pod kątem merytorycznym i dydaktycznym do samodzielnego prowadzenia zajęć antykorupcyjnych we własnych klubach piłkarskich.

W trakcie szkoleń centralnych zwracano również uwagę na kwestię udziału środowiska piłkarskiego, a przede wszystkim młodych piłkarzy, w zakładach wzajemnych i związanymi z tym ograniczeniami prawnymi, szczególnie wynikającymi z przepisów dyscyplinarnych PZPN, z uwzględnieniem możliwego ryzyka uzależnienia od gier hazardowych.

Ponadto koordynatorzy zostali wyposażeni w przygotowane na ten cel materiały szkoleniowe przeznaczone do dystrybucji w klubach, w tym ok. 5 tys. broszurek informacyjnych, które zostały przygotowane przez MSiT i zawierały m.in. katalog zasad właściwego reagowania w przypadku zagrożenia korupcyjnego.

Fot. MSiT, szkolenie centralne, 3-4 marca 2016 r.

Fot. MSiT, szkolenie centralne, 3-4 marca 2016 r.

Zgodnie z przekazanymi sprawozdaniami (potwierdzającymi realizację szkoleń profilaktycznych) klubowi koordynatorzy przeprowadzili szkolenia antykorupcyjne w 15 klubach Ekstraklasy oraz 16 klubach pierwszoligowych i 12 drugoligowych z udziałem około 2430 młodych piłkarzy. Dodatkowo w warsztatach uczestniczyli opiekunowie i trenerzy szkolenia młodzieży, a w niektórych przypadkach również zawodnicy zespołu seniorskiego prowadzonego przez dany klub.

Szkoleniowcami byli klubowi koordynatorzy projektu, aktywnie wspierani przez koordynatorów wskazanych w Komendach Wojewódzkich Policji, a pomocniczo także w wojewódzkich związkach piłki nożnej.

Należy wskazać, że nie odnotowano przekazania sprawozdań z następujących klubów piłkarskich: Cracovia Kraków, MKP Pogoń Siedlce, RKS Radomiak Radom, WKS Gryf Wejherowo, RKS Raków Częstochowa, LKS Nadwiślan Góra, Okocimski KS Brzesko, Stal Stalowa Wola, MKS Dolcan Ząbki. Część wskazanych klubów zanotowała spadek do niższych klas rozgrywkowych.

Analizując wyniki sprawozdań z przeprowadzonych szkoleń, można stwierdzić, że zajęcia w klubach piłkarskich były prawidłowo zorganizowane i przeprowadzone z należytą starannością. Zajęcia były prowadzone w formach wykładowej i warsztatowej. Wypowiedzi szkoleniowców ilustrowano przygotowanymi przez MSiT prezentacją multimedialną, materiałami filmowymi oraz broszurą profilaktyczną.

Szkoleniowcy dzięki warsztatom centralnym dysponowali niezbędną wiedzą merytoryczną i dydaktyczną, przez co skutecznie nawiązywali kontakt z uczestnikami oraz inspirowali ich do aktywnego udziału w zajęciach.

Należy dodać, że szczególne zainteresowanie uczestników wzbudzały prezentowane materiały filmowe.

Szkolenia odbyły się w następujących klubach i terminach:

Lp.	Kluby Ekstraklasy, I oraz II ligi	terminy	Liczba uczestników	Ankietowani
Ekstraklasa – 686 uczestników				
16.	Korona SA Kielce	9.03.2016 r. 10.03.2016 r.	189	121
17.	Wisła Kraków SA	8.03.2016 r.	40	24
18.	Jagiellonia Białystok SSA	4.03.2016 r.	44	44
19.	<i>TS Podbeskidzie Bielsko-Biała</i>	<i>19.04.2016 r.</i>	42	33
20.	Legia Warszawa SA	25.08.2016 r.	35	30
21.	KKS Lech Poznań SA	4.04.2016 r.	18	18
22.	GKS „Piast” SA	14.03.2016 r.	26	26
23.	Górnik Zabrze SSA	30.05.2016 r.	28	15
24.	WKS Śląsk Wrocław SA	4.05.2016 r.	26	10
25.	Pogoń Szczecin SA	18.05.2016 r.	34	34
26.	Górnik Łęczna SA	11.03.2016 r.	47	34
27.	Lechia Gdańsk SA	14.03.2016 r.	40	39
28.	MKS „Cracovia” SSA	-	-	-
29.	„Ruch” Chorzów SA	14.04.2016 r. 11.03.2016 r.	58	58
30.	Termalica Białystok – Bet Niedźwiedź KS	9.03.2016 r.	29	29
31.	Zagłębie Lubin SA	10.03.2016 r.	30	30
	Łącznie		686	545
I liga – 1036 uczestników				
17.	MKS Miedź Legnica SA	22.04.2016 r.	62	62
18.	GKS GieKSa Katowice SA	22.03.2016 r.	51	51
19.	SSA „Dolcan-Sport” Żąbki	-	-	-
20.	MKS „Chojniczanka 1930” Chojnice	4.04.2016 r.	16	16
21.	GKS Bełchatów SA	12.04.2016 r. 13.04.2016 r.	198	30
22.	WKS Zawisza Bydgoszcz SA	7.04.2016 r.	26	19
23.	„Zagłębie” SA Sosnowiec	2.05.2016 r.	83	83
24.	MKS „Sandecja” Nowy Sącz	11.04.2016 r.	60	57
25.	MKS Drutex-Bytovia Bytów	7.04.2016 r.	22	20
26.	Olimpia Grudziądz SA	12.04.2016 r.	10	10
27.	MKP Pogoń Siedlce	Nie dostarczone	-	-
28.	OKS Stomil Olsztyn	14.03.2016 r.	29	23

			15 20	15 19
29.	Chrobry Głogów SA	10.02.2016 r.	93	82
30.	Wisła Płock SA	18.04.2016 r.	110	84
31.	Arka Gdynia SSA	31.03.2016 r. 6.04.2016 r.	91	91
32.	KS Rozwój KWK Wujek w Katowicach	12.04.2016 r.	44	44
33.	Suwalski Klub Sportowy „Wigry” Suwałki	9.05.2016 r.	22	22
34.	MKS Kluczbork	24.03.2016 r.; 5,21,28.04.16 r.	42 42	44 42
	Łącznie		1036	814
II liga – 708 uczestników				
Lp.	klub	Data	Liczba osób	Ankietowani
1.	KS Legionovia		80	72
2.	Tyski Sport SA GKS Tychy	29.03.2016 r.	38	38
3.	MKP Kotwica Kołobrzeg	12.04.2016 r.	31	31
4.	KP Błękitni Stargard	2.08.2016 r.	124	108
5.	MKS „Znicz” Pruszków	12.04.2016 r.	57	35
6.	FKS „Stal” Mielec	12.04.2016 r.	66	66
7.	ROW 1964 Rybnik	13.04.2016 r.	116	116
8.	Puszcza Niepołomice	21.03.2016 r.	30	30
9.	KS „Siarka” Tarnobrzeg	19.04.2016 r. 21.04.2016 r.	23 18	23 18
10.	ZKS „Olimpia” Zambrów	9.05.2016 r.	3	3
11.	KS „Polonia” Bytom SA	13.05.2016 r. 10.06.2016 r. 11.06.2016 r.	91	91
12.	Wisła Puławy	12.04.2016 r.	31	31
	Radomiak sp. z o.o.	Nie przesłano		
	Gryf Wejherowo WKS	Nie przesłano		
	RKS Raków Częstochowa SA	Nie przesłano		
	LKS Nadwiślan Góra	Nie przesłano		
	Stal Stalowa Wola PSA	Nie przesłano		
	Okocimski KS Brzesko	Nie wyznaczono koordynatora, brak sprawozdania		
			708	662
		Łącznie	2430	2021

Treści i materiały szkoleniowe

Materiały szkoleniowe prezentowane podczas zajęć opracowano w MSiT z wykorzystaniem danych udostępnionych przez organizacje: Transparency International, SportAccord, Deutsche Fußball Liga GmbH oraz Institut de Relations Internationales et Stratégiques (IRIS).

Program zajęć szkoleniowych uwzględniał prezentację zasad i dobrych praktyk, które mogą ułatwić młodym piłkarzom unikanie zagrożeń korupcyjnych w dalszej karierze sportowej oraz umożliwią kształtowanie właściwej postawy w podobnej sytuacji.

Należy podkreślić, że treści programowe dostosowano do wieku uczestników. Służyły one promocji zachowań zgodnych z zasadami uczciwości rywalizacji sportowej. Jednocześnie miały na celu podnoszenie świadomości młodych sportowców odnośnie negatywnego wpływu zachowań korupcyjnych oraz przypadków ustawiania meczów piłkarskich na wizerunek sportu.

Wspomniany zbiór zasad został opublikowany przez Ministerstwo Sportu i Turystyki w postaci ulotki profilaktycznej (3000 szt.), dystrybuowanej wśród uczestników szkoleń. Zawiera ona przykłady asertywnego reagowania w sytuacji zagrożenia korupcyjnego i propozycji ustawiania meczów piłkarskich. Ulotka zachęca również do zgłaszania właściwym organom Policji zaobserwowanych przez młodych zawodników zdarzeń, które mogą mieć charakter korupcyjny.

Projekt edukacyjny w zakresie przeciwdziałania korupcji i ustawianiu zawodów sportowych w klubach piłkarskich prowadzony wspólnie przez:

Byłeś świadkiem korupcji sportowej? Zgłoś to!

Przyłącz się do nas!
Bądź przeciwko korupcji w sporcie!

Pamiętaj o zasadach!

1. Nie używaj siły, siły ani siły.
2. Nie używaj siły, siły ani siły.
3. Nie używaj siły, siły ani siły.
4. Nie używaj siły, siły ani siły.
5. Nie używaj siły, siły ani siły.

Pamiętaj, jeśli masz jakieś wątpliwości dotyczące korupcji w sporcie, udźwignij się i zgłoś to! Zgłoś to! Zgłoś to!

Projekt edukacyjny w zakresie przeciwdziałania korupcji i ustawianiu zawodów sportowych w klubach piłkarskich

prowadzony wspólnie przez Ministerstwo Sportu i Turystyki, Komendę Główną Policji, Polski Związek Piłki Nożnej oraz spółkę Ekstraklasa SA.

Fot. front ulotki

Fot. wewnętrzna część ulotki

Program zajęć warsztatowych

Zajęcia prowadzono zgodnie z następującym programem:

- 1) Ogólna charakterystyka zjawiska korupcji w sporcie;
- 2) Zjawisko korupcji w sporcie w ujęciu historycznym - przykłady afer korupcyjnych w piłce nożnej;
- 3) Przepisy karne dotyczące korupcji w sporcie;
- 4) Przepisy dyscyplinarne dotyczące korupcji w sporcie;
- 5) Kodeks postępowania w przypadku zagrożeń korupcyjnych.

Efekty szkolenia:

Uczestnikom szkoleń przekazywano podstawową wiedzę w zakresie:

- charakterystyki zjawiska korupcji w sporcie,
- odpowiedzialności karnej i dyscyplinarnej za działania korupcyjne,
- praktycznych umiejętności asertywnego reagowania w sytuacji korupcyjnej i propozycji ustawiania meczów piłkarskich.

4. Ewaluacja szkoleń

W celu weryfikacji rezultatów szkolenia oraz oceny skuteczności i wartości projektu szkoleniowego przeprowadzono ewaluację zajęć szkoleniowych. Wykorzystano do tego celu formularz ankiety ewaluacyjnej, opracowany wspólnie z partnerami projektu, który pozwolił w sposób anonimowy zebrać informacje umożliwiające ocenę organizacji zajęć i przekazywanych w ich trakcie treści.

Ankiety wypełniło 2021 osób uczestniczących w szkoleniach. Warto wskazać, że 135 (6,7%) ankietowanych potwierdziło osobisty kontakt z korupcją w sporcie, co wskazuje na potrzebę kontynuacji profilaktycznych działań szkoleniowych skierowanych do

młodych piłkarzy. Uczestnicy szkoleń wyrazili pozytywną opinię na temat prowadzących zajęcia oraz wskazali na znaczną przydatność treści przekazywanych w trakcie zajęć szkoleniowych, a zwłaszcza przykładów właściwych zachowań w sytuacjach korupcyjnych.

Ponadto warto zwrócić uwagę na następujące wnioski z ankiet ewaluacyjnych:

- a) 49 młodych sportowców (2,4%) wskazało, że brali udział w zakładach wzajemnych dotyczących obszaru sportu,
- b) 80% ankietowanych uczestników szkoleń potwierdziło umiejętność właściwego reagowania w sytuacji korupcyjnej,
- c) 81% uczestników przyznało najwyższe oceny zajęć szkoleniowych,
- d) 76% ankietowanych sportowców potwierdzało znaczną przydatność przekazywanych informacji,
- e) 81% uczestników wysoko oceniało sposób prowadzenia zajęć.
- f) 80% uczestników szkoleń potwierdziło, że po przeprowadzonym szkoleniu będą wiedzieć jak się zachować w sytuacji korupcyjnej.

Główne uwagi uczestników zajęć dotyczące ich przebiegu:

- a) przydatne informacje dotyczące przeciwdziałania korupcji w sporcie. Treści szkoleniowe uznano za pożyteczne, szczególnie dla młodych piłkarzy,
- b) oczekiwanie większej liczby multimedialnych prezentacji, filmów szkoleniowych, spotkania z piłkarzami, opowiadającymi o problemie manipulowania zawodami sportowymi, przydatne są rozmowy o problemie korupcji w sporcie,
- c) część uczestników nie miała kontaktu ze zjawiskiem ustawiania zawodów sportowych,
- d) wskazane, aby tego typu zajęcia szkoleniowe odbywały się każdorazowo przed rozpoczęciem rundy rozgrywek ze względu na nowych zawodników w klubach,
- e) oczekiwanie większej liczby rzeczywistych przykładów korupcyjnych w sporcie, zwłaszcza dotyczących piłki nożnej,
- f) podobne szkolenia powinny być prowadzone również w szkołach,
- g) zaproponowano zaangażowanie w projekcie gwiazd sportu,
- h) zajęcia szkoleniowe oceniono pozytywnie, określano je jako ciekawe i interesujące.

Uwagi prowadzących zajęcia:

- a) w miarę możliwości prezentacja powinna zawierać więcej materiałów filmowych dotyczących korupcji w futbolu,
- b) wskazane uzupełnienie treści szkoleniowych odnośnie problematyki związanej z uzależnieniem od gier hazardowych,
- c) szkolenia tego typu są bardzo przydatne dla młodych ludzi, którzy nie są świadomi odpowiedzialności, jaka na nich ciąży (choćby poprzez branie udziału w zakładach wzajemnych),
- d) szkolenie cieszyło się dużym zainteresowaniem wśród uczestników, którzy dopytywali o szczegóły w prezentowanych materiałach.
- e) wskazywano zasadność i dużą przydatność treści szkoleniowych, które ułatwiały zrozumienie omawianej problematyki i przyjęcie właściwej postawy w zagrożeniu korupcyjnym,
- f) nieświadomość uczestników odnośnie zdarzeń korupcyjnych w sporcie oraz zjawiska manipulowania meczami piłkarskimi wskazuje na potrzebę kontynuowania szkoleń profilaktycznych,
- g) treści zawarte w prezentacji należy dostosować do młodego odbiorcy, którego cechuje specyficzny dla tej grupy wiekowej odbiór rzeczywistości.

Najczęściej wskazywane przez ankietowanych propozycje przeciwdziałania korupcji w sporcie i zjawisku ustawiania meczów piłkarskich:

- a) stosowanie wyższych i bardziej dotkliwych kar w prawie powszechnym i związkowym, w tym dożywotnich dyskwalifikacji i zakaz działania w obszarze sportu,
- b) ograniczenie lub likwidacja zakładów bukmacherskich,
- c) informowanie o konsekwencjach podjętej próby działań korupcyjnych, spotkania z zawodnikami ukaranymi za zachowania korupcyjne,
- d) większa kontrola zawodników, działaczy sportowych, sędziów, aby nie obstawiali w zakładach sportowych,
- e) prowadzenie szkoleń na początek i koniec sezonu, przesyłanie zawodnikom informacji, organizowanie kampanii społecznych,
- f) utworzenie platformy elektronicznej (możliwość zgłaszania informacji i możliwość edukacji),
- g) stosowanie materiałów reklamowych propagujących postawy antykorupcyjne,
- h) transparentne zarządzanie sportem,

- i) podnoszenie świadomości wśród młodych sportowców odnośnie korupcji w sporcie, wiedza o karach i konsekwencjach zachowań korupcyjnych,
- j) wyznaczenie osób monitorujących sytuację korupcyjną w klubach piłkarskich,
- k) natychmiastowe zgłaszanie właściwym osobom wszelkich postaw korupcyjnych,
- l) wprowadzenie kontroli działaczy sportowych, drużyn i meczów, zwłaszcza gdy podejrzane są wyniki spotkań,
- m) stworzenie możliwości uzyskania porady profilaktycznej.

Poniżej zamieszczono zbiorcze zestawienia odpowiedzi na pytania ankietowe:

1. Oceń, zaznaczając wybraną kratkę (zastosowano skalę od 1–ocena najniższa do 5–ocena najwyższa)

	1	2	3	4	5	
Treść zajęć:	9	29	160	621	876	
Przydatność informacji:	5	37	216	611	927	
Sposób prowadzenia:	4	25	135	608	1029	
Ocena ogólna zajęć:	5	11	117	696	934	80,65%

2. Uczestnicy zaznaczający wybrane odpowiedzi

	TAK	NIE	TRUDNO POWIEDZIEĆ
Jak uważasz, czy spotkałeś się już osobiście z przypadkami korupcji w sporcie?	135 (6,7%)	1520	113
Czy kiedykolwiek brałeś udział w zakładach wzajemnych?	49	323	11
Jeśli tak, czy dotyczyły one piłki nożnej?	44	105	3
Czy działania takie, jak to szkolenie, są w Twojej opinii przydatne w zwalczaniu korupcji w sporcie?	1531 (75,75%)	131	114
Czy po szkoleniu będziesz wiedział jak się zachować w sytuacji korupcyjnej?	1625 (80,4%)	46	105

V. Wnioski dotyczące dalszych działań:

- 1) Wskazane jest wdrożenie projektu szkoleniowego w klubach piłkarskich niższych klas rozgrywkowych z uwagi na duży odsetek ankietowanych uczestników, którzy potwierdzili osobisty kontakt z przypadkami korupcji w sporcie.
- 2) Wskazaniem do kontynuacji projektu szkoleniowego jest również odsetek młodych piłkarzy, którzy potwierdzili udział w zakładach wzajemnych dotyczących sportu.
- 3) Czynnikiem warunkującym kontynuację projektu szkoleniowego jest ponadto poziom nieświadomości i wiedzy uczestników w zakresie zjawisk korupcji w sporcie.
- 4) Wskazane jest dążenie do wprowadzenia w procedurze licencyjnej klubów piłkarskich obowiązkowego wymogu przeprowadzenia szkolenia dla piłkarzy poświęconego zapobieganiu korupcji w sporcie i zagrożeniom uzależnieniem od gier hazardowych.
- 5) W celu kreowania polityki „zero tolerancji” dla korupcji w klubach piłkarskich wskazane są działania mające na celu objęcie działaniami antykorupcyjnymi kadr zarządzających klubami piłkarskimi.
- 6) W celu skutecznej modyfikacji materiałów szkoleniowych wskazane jest uwzględnianie opinii koordynatorów prowadzących zajęcia szkoleniowe oraz uczestników szkoleń.
- 7) Wskazane dalsze angażowanie znanych piłkarzy, aby firmowali ideę projektu szkoleniowego.
- 8) Należy rozważyć zasadność wprowadzenia bardziej innowacyjnych rozwiązań szkoleniowych np. w postaci e-learningu.
- 9) Wskazana jest analiza celowości prac mających na celu wprowadzenie mechanizmu poufnego zgłaszania naruszeń w zakresie korupcji w sporcie, a nawet ich sygnalizowania („whistleblowing”).
- 10) Działania podejmowane w ramach projektu będą wpisywały się w zadania określone w Rządowym Programie Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014 – 2019.

IV. Projekt dot. zarządzania w polskich związkach sportowych

Projekt przewiduje organizację szkoleń dla kadry zarządzającej polskich związków sportowych, w tym przede wszystkim prezesów i sekretarzy generalnych. Obejmie wszystkie polskie związki sportowe, jednak w pierwszej kolejności te, działające w sportach, w których występuje największe ryzyko korupcji. Projekt jest realizowany wspólnie przez Ministerstwo Sportu i Turystyki oraz Centralne Biuro Antykorupcyjne.

W 2015 r. projekt został zainaugurowany, zaś jako jego główny cel określono podniesienie świadomości kadr zarządzających na temat ryzyka korupcji w organizacji, w tym w szczególności w związku z przeprowadzeniem dużych imprez sportowych. Projekt zakłada ponadto poprawę jakości zarządzania w sposób minimalizujący ryzyko podatności na zachowania korupcyjne.

Realizacja projektu w 2015 r. polegała na przygotowaniu i przeprowadzeniu szkolenia profilaktycznego dla kadry zarządzającej polskich związków sportowych, w tym przede wszystkim prezesów, sekretarzy generalnych i w dalszej kolejności członków zarządów związków, działających w sportach olimpijskich.

Szkolenie odbyło się 26 października 2010 r. w siedzibie Centralnego Ośrodka Sportu w Warszawie z udziałem przedstawicieli 22 polskich związków sportowych w sportach olimpijskich. W szkoleniu uczestniczyło łącznie 31 osób, przede wszystkim reprezentujących polskie związki sportowe (w tym prezesi, sekretarze generalni oraz członkowie zarządu).

Polskie związki sportowe uczestniczące w szkoleniu:

Nazwa polskiego związku sportowego	Prezes lub zastępca prezesa (9)	Sekretarz Generalny (5)	Członkowie zarządu i inni (15)
Aeroklub Polski	X	X	
Polski Związek Bilardowy		X	
Polski Związek Karate			X
Polski Związek Kendo	X		

Polski Związek Korfballu	X		
Polski Związek Motorowodny i Narciarstwa Wodnego			X
Polski Związek Motorowy	X		X
Polski Związek Orientacji Sportowej			X
Polski Związek Przeciągania Liny	X		X
Polski Związek Sportów Wrotkarskich			X
Polski Związek Sportu Psich Zaprzęgów		X	
Polski Związek Sumo			X
Polski Związek Szachowy	X		X
Polski Związek Taekwondo ITF	X		
Polski Związek Tańca Sportowego	X	X	
Polski Związek Warcabowy	X		
Polski Związek Wu-Shu			X
Polski Związek Liga Obrony Kraju			X
Polski Związek Polski Związek Muaythai			X
Polski Związek Polski Związek Pływacki		X	
Polski Związek Curlingu			X
Związek Piłki Ręcznej w Polsce			X

Szkolenie prowadził wykwalifikowany pracownik oddelegowany przez partnera projektu, Centralne Biuro Antykorupcyjne.

Szczegółowy program szkolenia obejmował następujące moduły:

- 1) Charakterystyka zjawiska korupcji.
- 2) Porównanie zjawisk korupcji urzędniczej oraz korupcji w obszarze sportu.
- 3) Unikanie zdarzeń korupcyjnych.
- 4) Postępowanie w przypadku zaistnienia zdarzenia korupcyjnego.
- 5) Zgłoszenie korupcji.
- 6) Dlaczego zgłaszać korupcję?
- 7) Rola polskiego związku sportowego w przeciwdziałaniu korupcji.
- 8) Dobre zarządzanie w sporcie niezbędnym elementem walki z przypadkami korupcji, w tym szczególnie manipulowania zawodami sportowymi.

Program „Nie bądź pionkiem w grze!” przewidywał przeprowadzenie w 2016 r. międzynarodowej konferencji naukowej dotyczącej problematyki korupcji w sporcie, której realizacja została przesunięta na 2017 rok. Powodem zmiany terminu realizacji był fakt, że 2016 r. obfitował w międzynarodowe przedsięwzięcia o podobnej tematyce, w tym m.in. seminaria regionalne i wizyty studyjne realizowane w ramach projektu wspólnego Komisji Europejskiej i Rady Europy „KCOOS – Keep Crime out of Sport: Together against criminal manipulations of sports competitions” (Sport bez przestępczości – Razem przeciwko manipulowaniu zawodami sportowymi”). Ponadto przewidywano, że problematykę wiodącą omawianej konferencji stanowić będą zagadnienia dotyczące wymiany doświadczeń, dobrych praktyk oraz informacji istotnych dla zwalczania manipulowania zawodami sportowymi. Wymienione kwestie określają zadania Platformy Krajowej tworzonej zgodnie z postanowieniami konwencji Rady Europy w sprawie manipulowania zawodami sportowymi. Ministerstwo Sportu i Turystyki w grudniu 2016 r. zainicjowało proces utworzenia opisywanej Platformy Krajowej zajmującej się zjawiskiem manipulowania zawodami sportowymi, co będzie problematyką konferencji w 2017 r.

V. Wskaźniki realizacji

Poniżej zestawiono wskaźników realizacji projektów szkoleniowych w 2016 r., zgodnie z założeniami przyjętymi w Programie Ministra Sportu i Turystyki pt. „Nie bądź pionkiem w grze!”.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Wartość planowana	Wartość osiągnięta	Główne realizowane działania	Uwagi i komentarze
Projekt szkoleniowy w szkołach mistrzostwa sportowego					
1.	Liczba szkół mistrzostwa sportowego objętych w danym roku projektem (w tym również szkół prowadzących szkolenie w więcej niż jednym sporcie).	5	5 / 100%	W ramach tegorocznej edycji projektu przeprowadzono 6 sesji szkoleń profilaktycznych w pięciu szkołach mistrzostwa sportowego (w Sosnowcu, Poznaniu, Raciborzu, Bydgoszczy, Szczyrku).	
2.	Liczba koordynatorów projektu w szkołach mistrzostwa sportowego.	5	5 / 100%		W tegorocznej edycji w szkołach mistrzostwa sportowego wyrażono akceptację wskazania osób kontynuujących projekt szkoleniowy.
3.	Liczba uczniów szkół mistrzostwa sportowego uczestniczących w danym roku w sesjach szkoleniowych w ramach projektu.	150	274 / 182%		
Projekt szkoleniowy w klubach piłkarskich					
4.	Liczba klubów piłkarskich uczestniczących w danym roku w projekcie (organizujących sesje szkoleniowe z udziałem zawodników w wieku 15-18 lat)	52	43 / 83%	<ul style="list-style-type: none"> 19.02.2015 r. zawarto Porozumienie o współpracy szkoleniowej w zakresie przeciwdziałania korupcji z udziałem Ministra Sportu i Turystyki, Komendanta Głównego Policji, Zarządu Polskiego Związku Piłki Nożnej, Zarządu Ligi Zawodowej Piłki Nożnej Ekstraklasa SA, wyznaczono łącznie 85 koordynatorów realizacji projektu w klubach Ekstraklasy, I i II ligi oraz Komendach Wojewódzkich Policji, a także wojewódzkich związkach piłki nożnej, 	Kluby Cracovia Kraków, MKP Pogoń Siedlce, RKS Radomiak Radom, WKS Gryf Wejherowo, RKS Raków Częstochowa, LKS Nadwiślan Góra, Okocimski KS Brzesko, Stal Stalowa Wola, MKS Dolcan Ząbki nie przekazały sprawozdań z przeprowadzonego szkolenia. Część wymienionych klubów odnotowała spadek do niższych grup rozgrywkowych.
5.	Liczba koordynatorów projektu w klubach piłkarskich, wojewódzkich związkach piłki nożnej, Komendach Wojewódzkich Policji.	85	85 / 100%		W jednym wojewódzkim związku piłki nożnej nie odnotowano koordynatora realizacji projektu.

6.	Liczba sesji szkoleniowych organizowanych w danym roku w klubach piłkarskich uczestniczących w projekcie	52	70 / 112%	<ul style="list-style-type: none"> • zorganizowano szkolenie centralne, w których uczestniczyło 64 wyznaczonych koordynatorów projektu, • opracowano materiały programowe oraz szkoleniowe dla cyklu szkoleń antykorupcyjnych (5000 szt.), • koordynatorzy przeprowadzili szkolenia antykorupcyjne dla młodych sportowców w 15 klubach Ekstraklasy, 16 klubach pierwszoligowych oraz 12 drugoligowych, w których uczestniczyło ok. 2430 piłkarzy, • skontrolowano realizację wybranych szkoleń antykorupcyjnych (ROW 1964 Rybnik, Ruch Chorzów, MKS Kluczbork), • przeprowadzono ewaluację projektu. 	
7.	Liczba zawodników klubów piłkarskich w wieku 15-18 lat uczestniczących w danym roku w sesjach szkoleniowych organizowanych w ramach projektu	2080	2430 / 117%		
8.	Odsetek uczestników sesji szkoleniowych organizowanych w ramach projektu potwierdzających styczność z korupcją w sporcie	10%	6,7%		
Projekt szkoleniowy w polskich związkach sportowych					
9.	Liczba polskich związków sportowych, których kadra zarządcza uczestniczyła w danym roku w projekcie szkoleniowym	36	22 / 61%	Szkolenie antykorupcyjne dla polskich związków sportowych przeprowadzono 26 października 2016 r.	Zaproszone zostały polskie związki sportowe działające w sportach nieolimpijskich. Ze względu na organizację i uczestnictwo w zawodach sportowych różnej rangi, jedynie 22 związki potwierdziły udział w szkoleniu.
10.	Liczba uczestników (przedstawicieli kadr zarządczych polskich związków sportowych) sesji szkoleniowych organizowanych w danym roku w ramach projektu	72	29 / 40%		